

af smaa Landbrug, som vi have. Det er en Kendsgerning, at alle Vegne, hvor der endnu er Fæste, er der ikke ret mange smaa Landbrug, idet der der saa godt som slet ikke finder Udstykning Sted. Jeg er saaledes i det Tilfælde at være enig med en af Forslagsstillerne, det ærede Medlem for Fredensborg (L. Pedersen), som forleden Aar her i Salen udtalte sig stærkt mod Fæste, og jeg er noget tilbøjelig til at tro, at ikke saa ganske faa af Forslagsstillerne se paa Sagen nogenlunde som jeg. Saa vidt mig bekendt er der blandt dem af Forslagsstillerne, som ere i Besiddelse af Landejendom, ikke en eneste, som ikke er Ejer, og hvis det at blive Fæster nu havde været saadan noget stort at stræbe efter, vilde det dog maaske have kunnet lykkes i alt Fald en af dem at opnaa det, selv om han skulde skille sig fra den Landejendom, han har. Men Forholdet er jo lige netop det modsatte. Jeg har ikke set ret mange Eksempler paa, at de, der ere i Besiddelse af Ejendomme som Ejere, ere gaaede over til at blive Fæstere. Derimod ser man mange Eksempler paa, at Fæsterne stræbe efter at blive Ejere. Det have de gjort i en lang Række af Aar, og det gøre de endnu. Jeg skal som Eksempel kun nævne, at Fæsterne, navnlig Husmændene, paa Skjoldnæsholms Gods ved Ringsted have i indeværende Vinter gjort sig ret betydelige Anstrengelser for at faa deres Fæstesteder til Ejendom. Dette beviser, synes jeg, de Ønsker, som Landbefolkningen nærer overfor denne Sag.

Nu vil man maaske sige: Ja, det er Fæstere under Godsejerne, men her er Tale om Kommunefæste, og det er noget ganske andet. Om Kommunefæste vil jeg sige, at det er egentlig ikke noget nyt. Vi have haft Kommunefæste i en lang Aarrække, maaske lige saa længe som vi have haft andet Fæste. Københavns Kommune har i Tidens Løb ejet ikke saa ganske faa Fæstegaarde omkring i Landet. Adskillige Købstæder have heller ikke haft saa lidt Jord, som de have fæstet ud, og jeg har egentlig aldrig hørt, at den Slags Fæstere vare bedre stillede end Fæsterne under Godsejerne. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det modsatte snarere har været Tilfældet. En Kommune har ganske sikkert som Regel altid sørget for at faa Afgiften til sidste Øre, derimod har der vistnok været Godsejere, som i adskillige Tilfælde have stillet sig rimeligt og velvilligt overfor vedkommende Fæster, naar det kneb med at udrede Afgiften.

Men, sagde den ærede Ordfører, lad os dog en Gang faa gjort et Forsøg. Jeg vil nu for Resten sige til den ærede Ordfører, at det forekommer mig, at nogle af hans Udtalelser vare noget uklare og selvmodsigende. Den ærede Ordfører udtalte en Gang, at han ikke i og for sig havde noget mod Ejendomsbesiddelsen, men senere beklagede han sig over, at Jorden var gaaet over i privat Eje. Den ærede Ordfører talte en Gang om, at Forholdene skulde være saadanne, at den, der saaede, ogsaa fik Lov til at høste. Det synes jeg heller ikke rigtigt stemmer med de Bestræbelser, den ærede Ordfører gør sig. For saa meget er dog sikkert, at er der nogen, som er sikker paa at høste, hvor han har saaet, er det den, der ejer det Brug, han driver, og ikke den, der er Fæster af det.

Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne siger: Lad os dog faa gjort et Forsøg. Dertil vil jeg svare: Ja vel, gør et Forsøg! Der er ingen, som tænker paa, tror jeg, at lægge dem, der interessere sig for dette Spørgsmaal, et eneste Halmstraa i Vejen for at gøre et Forsøg. Jeg er tilbøjelig til at tro, at hvis f. Eks. Københavns Kommune eller de Købstadkommuner, der eje Jord, vilde gøre et Forsøg med at lave nogle af den Slags Fæstesteder, som der her er Tale om, vilde ingen tænke paa at lægge dem den mindste Hindring i Vejen, og hvad Sogneraadene angaar, er jeg ogsaa tilbøjelig til at tro, at hvis et eller andet Sogneraad vilde gøre et Forsøg paa dette Omraade, vilde der ikke blive lagt det Hindringer i Vejen. Jeg tror ikke, at Amsraadene vilde sige nej til de Sogneraad, som søgte om at faa Lov til at gøre et saadant Forsøg. Skulde det imidlertid vise sig, at Amsraadene sagde nej til et saadant Forsøg, er Tiden kommen til at forelægge Lovforslag her, som bestemme, at det er uforholdent at indhente Amsraadenes Samtykke. Selv Sogneraadene kunne altsaa godt, naar de ønske det, gøre det Forsøg, som det ærede Medlem taler om, for det ærede Medlem vil vel dog ikke paastaa, at de 100 Kr., som et Sogneraad kan spare ved at faa en halv Snes Tusinde Kr. at laane af Staten til dette Forsøg, er noget, som vil lægge det alvorlige Hindringer i Vejen. En stor Kommune som f. Eks. Kundby, hvor det ærede Medlem er Formand for Sogneraadet, vil ikke kunne være bekendt at gøre Ophævelser, hvis den skulde ofre 100 Kr. paa en saa vigtig Sag, som det ærede Medlem mener, at denne Sag er.